

Hur kan sociala investeringar
bidra till mer träffsäkra insatser
för familjer med särskilda
behov – för att säkra barnens
rätt till kompensatoriskt stöd?

Barnrättsdagarna 8 april 2024

Susanne Nordling

Tomas Bokström

Ing-Marie
Wieselgrens
stiftelse

Tillsammans för
psykisk hälsa

IMWs stiftelse - Tillsammans för psykisk hälsa

En stiftelse i Ing-Maries anda för att driva opinion, stödja och uppmuntra enskilda och organisationer för psykisk hälsa

Tillsammans är vårt ledord

Utse ambassadörer, personer som verkar i stiftelsens anda och som kan bli viktiga bärare av stiftelsens budskap

Rådgivargrupp, en samlade expertfunktion med breda expertis som bidrar till stiftelsens verksamhetsinriktning

Medverkan i Almedalen och en samlade kraftsamling årligen

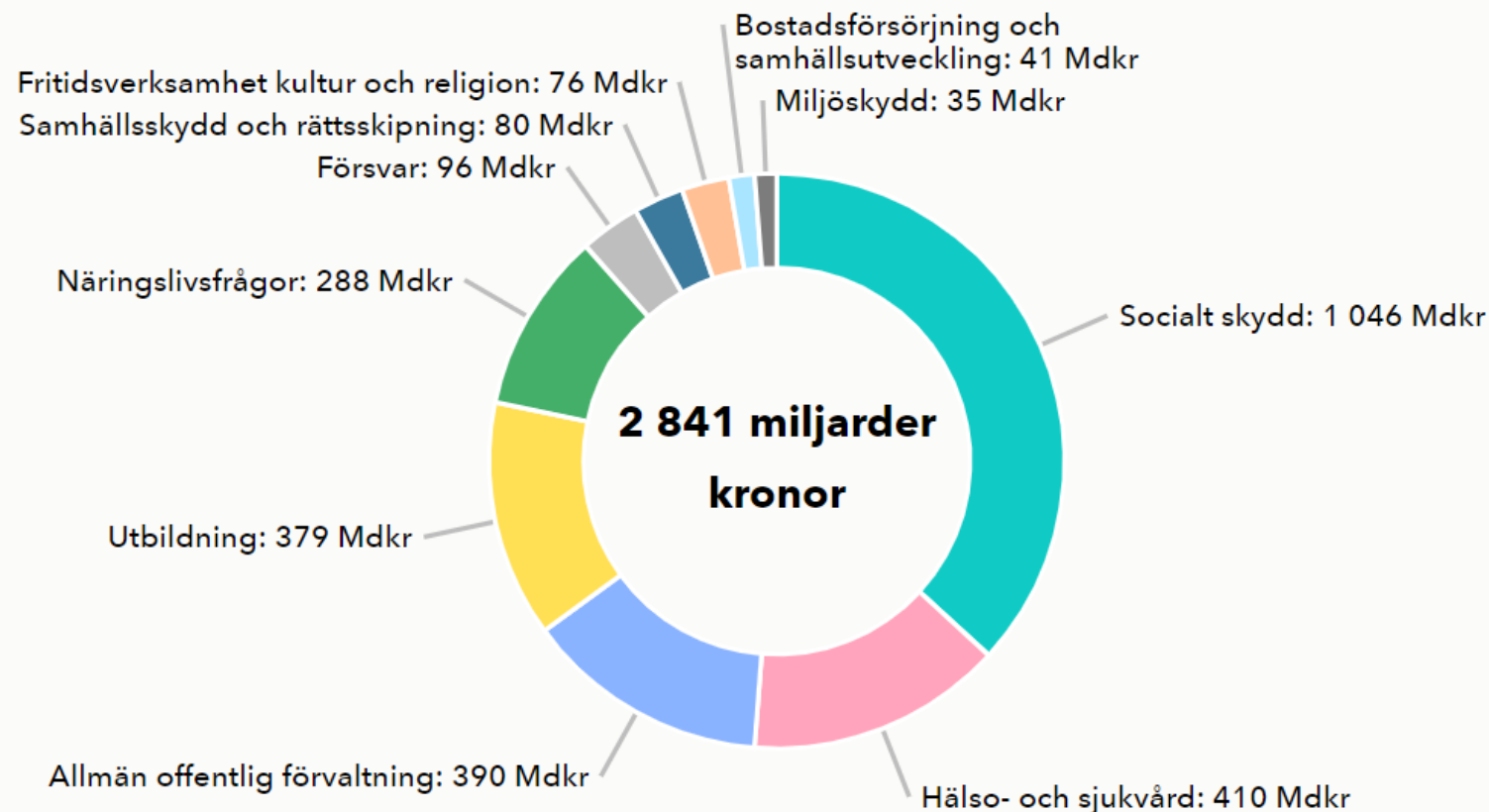
Sociala investeringar för att stärka barns rättigheter...

- Varför började vi arbetet med sociala investeringar?
- Vad är de viktigaste delarna för att det ska vara ett bra verktyg?
- Hur tar vi arbetet vidare?

Sociala investeringar i en välfärdsstat

Kommuner 774 mdr
Regioner 430 mdr

Offentliga utgifter år 2022

DN Debatt. ”Mer resurser löser inte den svenska vårdkrisen”

UPPDATERAD 08:23 PUBLICERAD 2022-02-04

Problemet är att en fortsatt utveckling mot att vården förbrukar en ännu större del av samhällets resurser mycket väl kan försämra folkhälsan, genom att andra samhällsstrukturer får mindre resurser. Det är nämligen tveksamt om **vården är den bästa instansen** för att främja hälsa på bred front.

sjukvården. Det breda folkhälsoarbetet görs bättre och billigare genom att underlätta hälsosamma levnadsvanor i befolkningen, till exempel genom att bygga cykelvägar eller subventionera färska grönsaker. Eller ännu hellre genom att lägga pengarna på samhällsstrukturer med större inverkan på hälsan på lång sikt, så som skola, **sociala insatser för utsatta grupper** och äldreomsorg.

Vården har gått från att framför allt hjälpa personer med symtom på sjukdom, till att lägga allt större resurser på att försöka förebygga sjukdom, skriver artikelförfattarna.
Foto: Leif R Jansson/TT

DN DEBATT 5/2.

Elva allmänläkare: Från alla håll hörs larm om att vården går på knäna och enligt många stavas lösningen mer pengar. Samtidigt talas det för lite om de onödiga medicinska insatserna som äter upp samhällets resurser. Det breda folkhälsoarbetet görs ute i samhället, inte på vårdcentralen.

Definition av social investering

Uppdrag Psykisk hälsa

En social investering är:
- en avgränsad insats som i förhållande till ordinarie arbetssätt förväntas ge bättre utfall för insatsens målgrupp och samtidigt leda till minskade samhällsekonomiska kostnader på sikt.

"Komplement till den ordinarie verksamheten för att främja trygghet, delaktighet, lärande och hälsa. Pröva förändrade arbetsmetoder och arbetssätt som långsiktigt förhindrar, förebygger eller reducerar nutida eller framtida utanförskap (mänsklig vinst)"

"Sociala investeringar ska användas i vanliga verksamheter där vi inte lyckats, det som är i mellanrummen"

"Sociala investeringar handlar om att kvalitetssäkra det vi gör med offentliga medel, vi har en skyldighet att kräva tydliga resultat av våra offentliga medel"

Sammanhållna insatser över tid ger bättre utfall

- ✓ Förbättra skolresultat
- ✓ Förhindra psykisk ohälsa, suicid
- ✓ Öka delaktighet, minska socialt utanförskap
- ✓ Förhindra sjukskrivning, kriminalitet

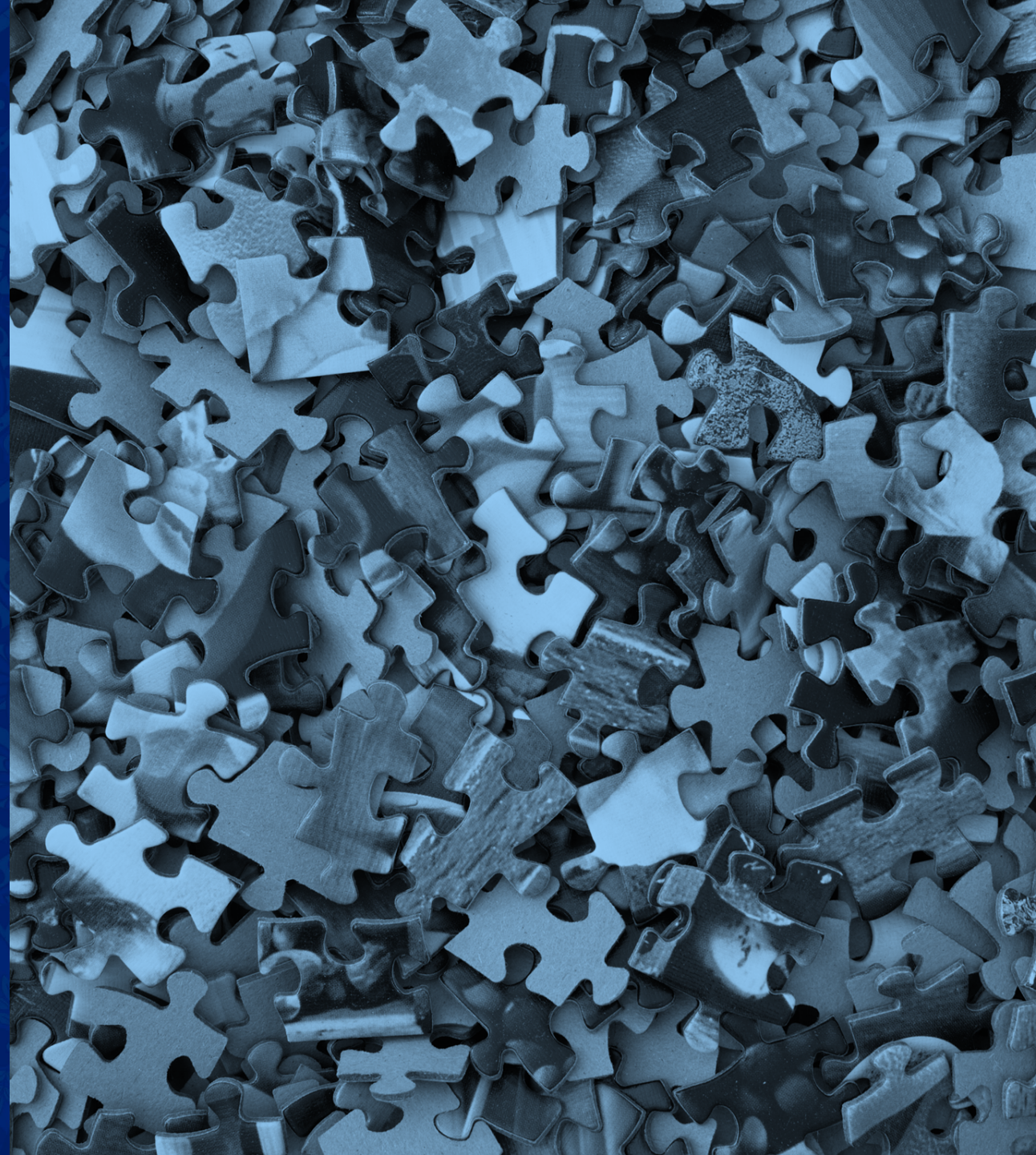

Det handlar om:

- Föräldrastöd, närvarande vuxna
- Gott ordförråd och lära sig läsa o skriva
- Utvecklande fritidsaktiviteter
- Klara skolan, extra stöd vid behov
- Komma ut i arbete
- Framtidshopp och tilltro till samhället
- Lättillgängliga insatser från socialtjänst och hälso- och sjukvård vid behov
- Gemenskap och tillhörighet

Hur få välfärdens
pusselbitar att passa
ihop?

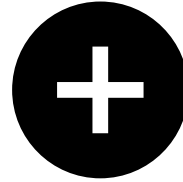

Vi måste surra oss runt masten!

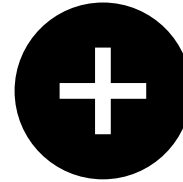

För att surra oss runt masten behöver vi flera delar...

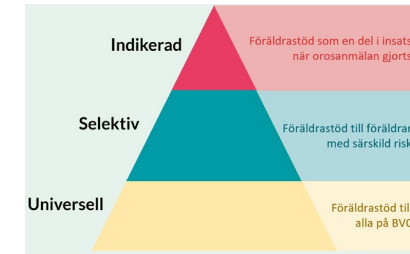
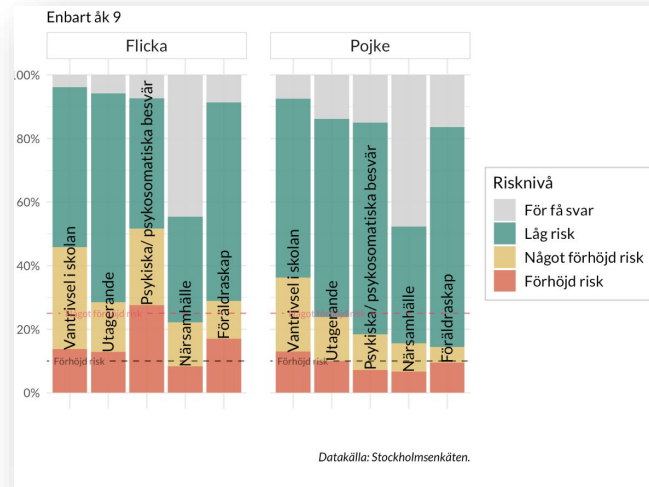
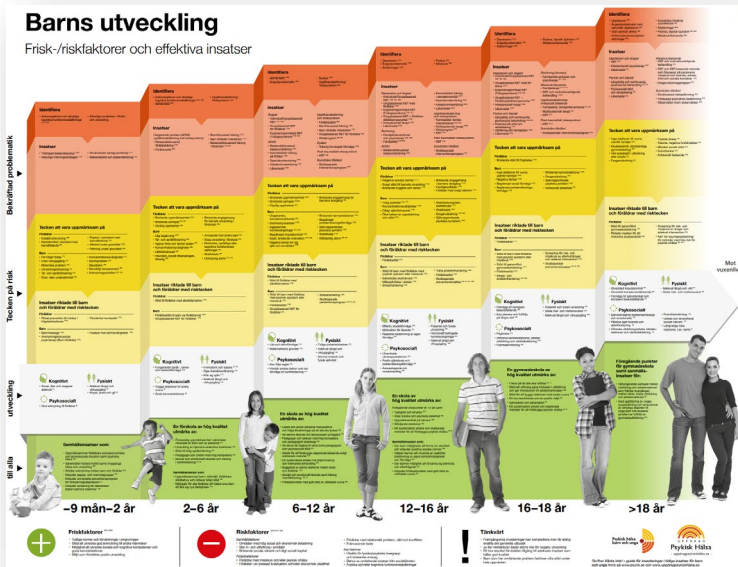
Kunskap

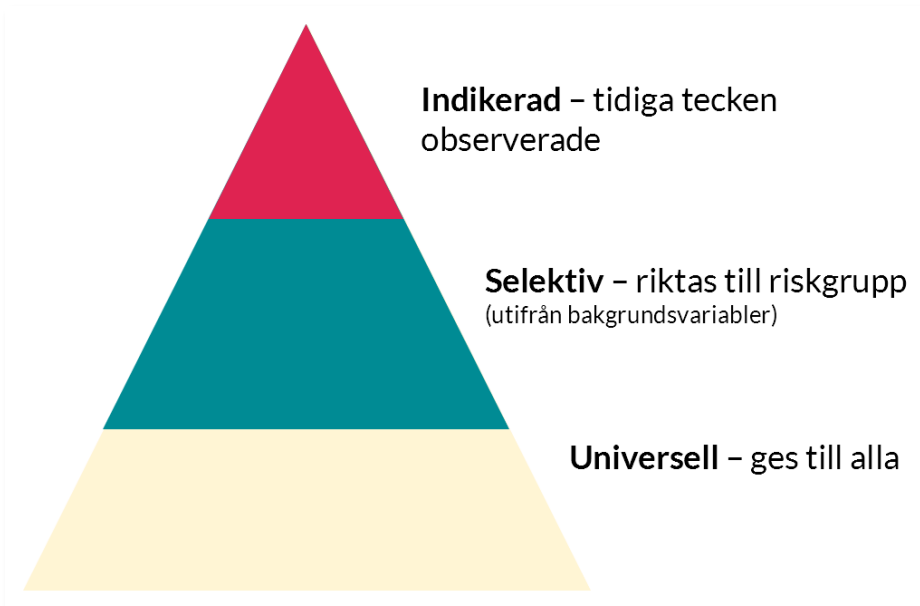
Data

Organisation och styrning

Evidensbaserade förebyggande & främjande insatser i Sverige

- Växa Tryggt, Rinkebymodellen, Utökade hembesök (bygger på Family-Nurse Partnership)
- Komet, COPE, Connect, och De Otroliga Åren
- Family Check-Up, iKomet, Alla Barn i Centrum (ABC)
- Triple P

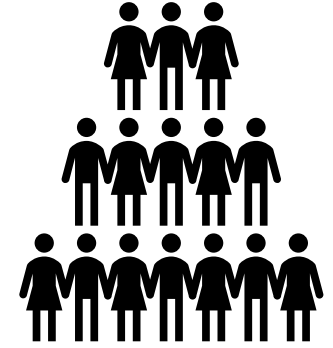
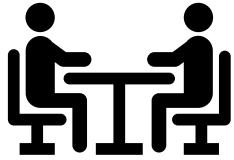
Skolbaserade insatser:

- Skol-KOMET⁵⁴
- Olweusprogrammet mot mobbning^{55,56}
- PAX i skolan⁵⁷ och Höjaspelet⁵⁸ (varianter av Good Behavior Game⁵⁹⁻⁶¹)
- Mentors in Violence Prevention⁶²⁻⁶⁴ (MVP)
- Förskola: Promoting Alternative Thinking Strategies (PATHS)^{38,65,66}

Insatser med nordisk och internationell forskning som finns tillgängliga i Sverige (samtliga skolbaserade):

- KiVa Skola⁶⁷⁻⁶⁹
- Youth Aware of Mental health (YAM)^{61,70,71}
- PALS⁷²⁻⁷⁵ (norsk version av School-Wide Positive Behavior Interventions and Supports), studier förbereds på en svensk variant, under benämningen IBIS⁷⁶
- Kooperativt lärande^{77,78}

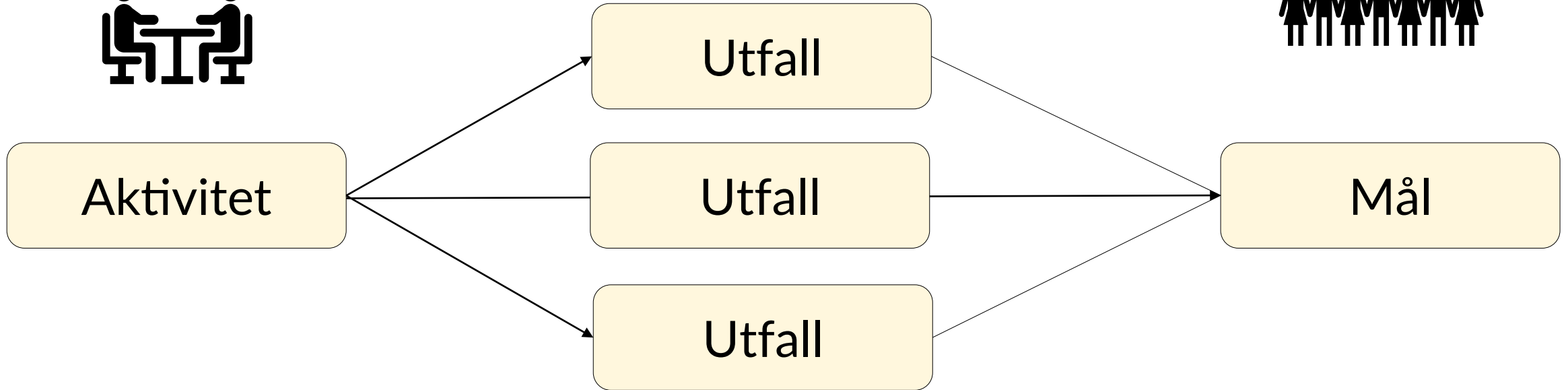
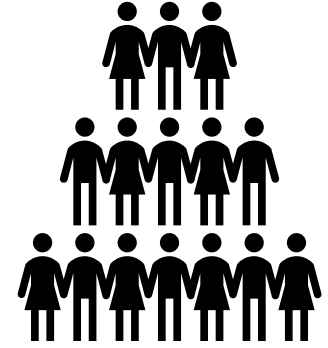
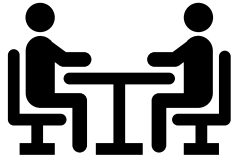

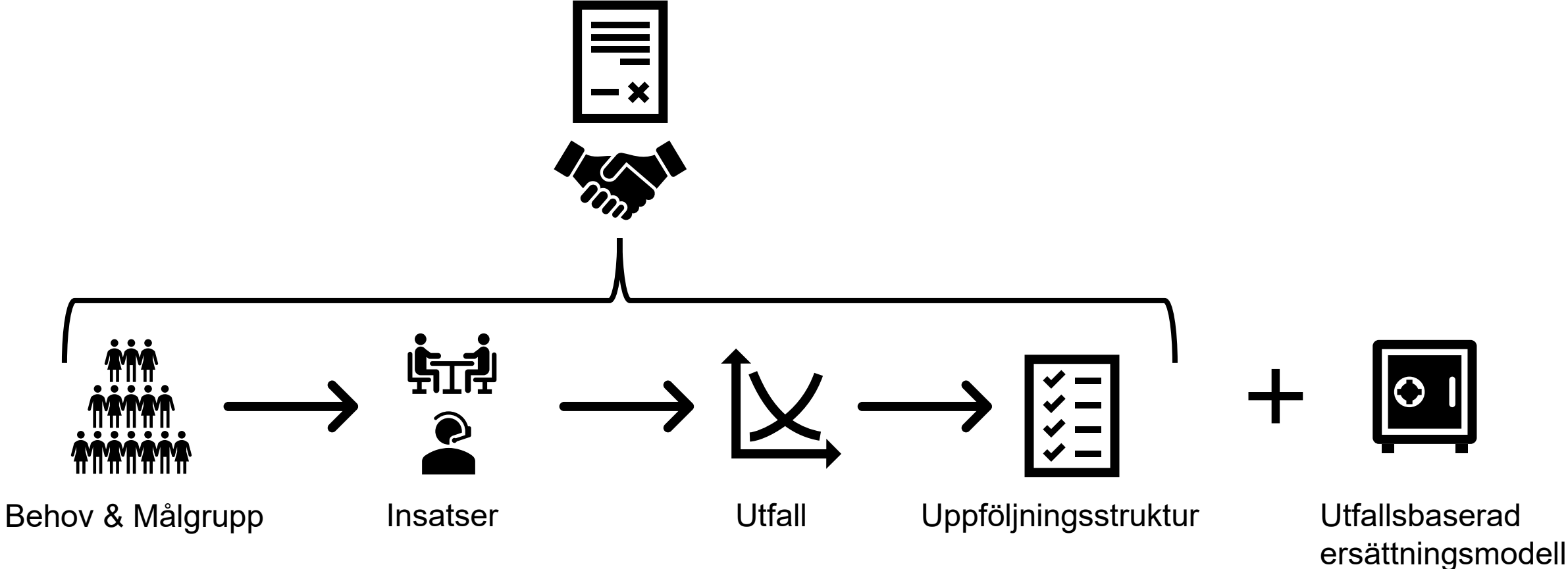
Aktivitet

Mål

Socialt utfallskontrakt – en modell för att stödja berörda parter att uppnå social förändring genom att samarbeta mot gemensamma utfall

Tre exempel på sociala utfallskontrakt i Sverige

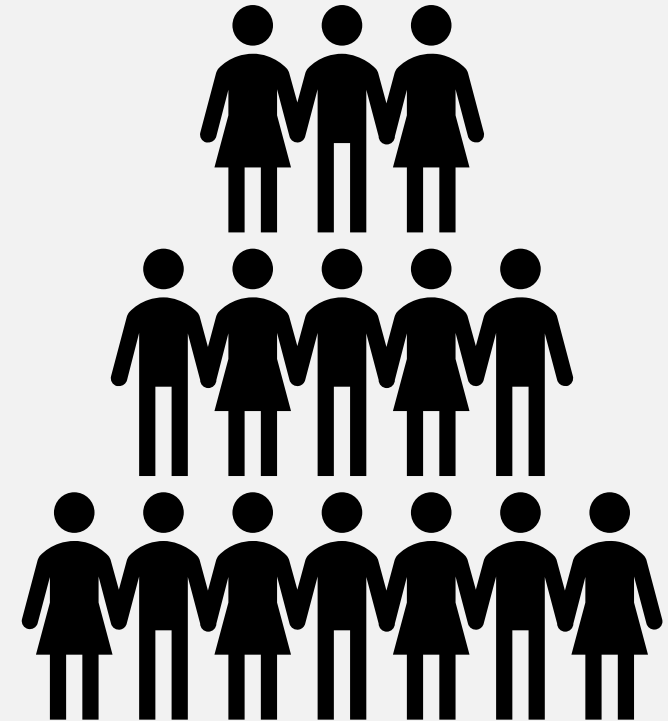
- Norrköping 2016-2019 (minska placeringar i familjehem, HVB- eller SiS-institution och förbättra skolresultat)
- Botkyrka och Örnsköldsvik 2018-2021 (minska korttidssjukfrånvaro för kommunanställda)
- Hässelby-Vällingby SDF 2021-2022 (tidiga insatser till barn och unga i risk för missbruk och kriminalitet)

Exemplet socialt utfallskontrakt med civilsamhället i Hässelby-Vällingby

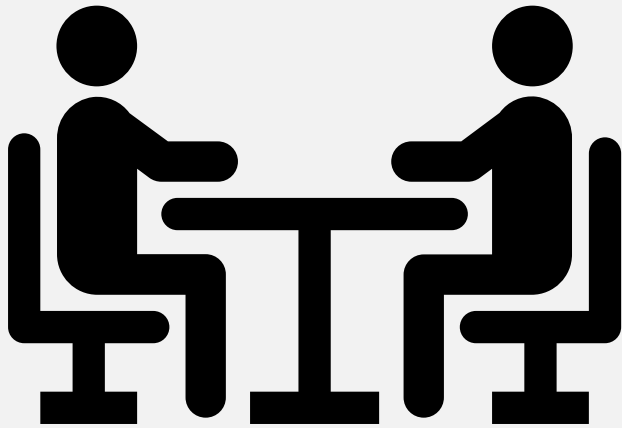
Målgrupp

Barn och unga, i årskurs 4-9, som är aktuella hos Socialtjänsten i Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning och har utvecklat ett normbrytande beteende såsom kriminellt beteende och/eller missbruk

Reserverad upphandling för civilsamhället

Insatser inom fyra områden

- **Skola** – skolnärvaro, studiero, skolsituation:
Läxhjälpen
- **Fritid** – meningsfull sysselsättning och fysisk hälsa:
Hej Främling!, IF Linnea Boxning
- **Stöd och relationer** – stärka föräldrarelationer
alternativt vuxna förebilder: Frälsningsarmén, Hej
Främling!
- **Psykisk hälsa** – motivation och deltagande i
stödinsatser: Skyddsvärnet, Hej Främling!

Utfallsmått

Processutfall

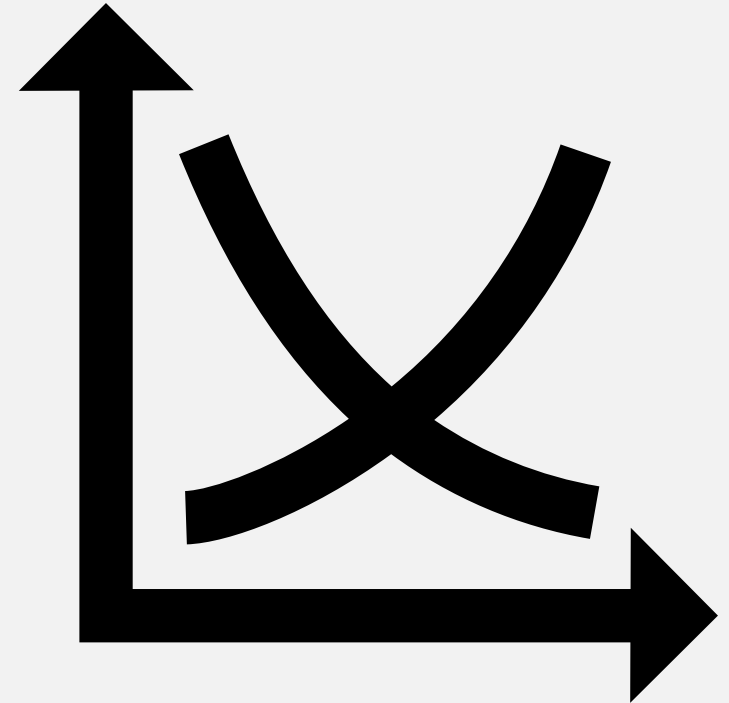
- **Skola:** Ökad skolnärvaro
- **Fritid:** Regelbundet deltagande på fritidsaktiviteter
- **Stöd och relationer:** Ej försämrat välbefinnande
- **Psykisk hälsa:** Deltagande och fullföljande av civilsamhällsaktörernas aktiviteter

Långsiktiga utfall

- Nått skolans kunskapskrav/uppnått gymnasiebehörighet
- Likvärdig eller förbättrad självskattad psykisk hälsa
- Ej återaktualiserats hos socialtjänsten för samma problematik

Övergripande mål

- Minst 50 % av individerna lyckats bryta sin negativa utveckling mot kriminalitet och/eller missbruk.

Många goda exempel och lärdomar - hur får vi långsiktighet och hållbarhet?

- Projektkyrkogården
- Personberoende
- Långsam spridning av metoder mellan kommuner och regioner
- Vem ska satsa när vinsterna/effekterna fördelas på många aktörer?

Idogt arbete för att väcka intresse och förståelse på nationell nivå

En god start
– en ESO-rapport om tidigt stöd i skolan

*Camilo von Greiff
Anna Sjögren
Ing-Marie Wieselgren*

Rapport till
Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi
2012:2

SNS Forskning Publikationer Kalender SNS Play Om SNS

Offentliga finanser

Att utvärdera sociala investeringar

Lars Hultkrantz

Forskningsrapport | 2015.03.25

← Alla forskningsrapporter

Sociala investeringsfonder innebär att en kommun eller region avsätter medel i en fond som används för finansiering av sociala projekt, ofta riktade till barn och ungdomar. Syftet är att ge såväl långsiktiga samhällsekonomiska som mänskliga vinster.

SKL DNR 15/06292

Förstärkt infrastruktur för psykisk hälsa

DELREDOVISNING AV 2016 ÅRS ÖVERENSKOMMELSE OM STÖD TILL RIKTADE INSATSER INOM OMRÅDET PSYKISK HÄLSA

Med framtiden för sig
– en ESO-rapport om sociala investeringar

*Anna Balkfors
Tomas Bokström
Tapio Salonen*

Rapport till
Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi
2020:1

Institutionell innovation genom en modell för nationell utfallsfinansiering

Nationell utfallsfinansiering och stöd för tvärssektoriella och tidiga insatser

För bättre användning av offentliga medel till nytta för individ och samhälle

Förstudie av SKR och RISE finansierad av Vinnova

There is no danger of reaching a steady state in our society, or any other society, in which all problems have been solved. Such a state would in any event be rather dull. It would be quite enough to keep open for our descendants as wide a range of alternatives as our ancestors left for us, to solve enough of the problems that come along so that our children and our childrens' children will not find themselves boxed in any more narrowly than we were. That seems to me a more realizable goal for social policy than Utopia Now (or even Utopia Tomorrow).

[...]

Success depends on our ability to broaden human horizons so that people will take into account, in deciding what is to their interest, a wider range of consequences. [...] there is no enlightened or even viable self-interest that does not look to our living in a harmonious way with our total environment.

Herbert A. Simon, 1982, Reason in Human Affairs, kapitel 3

Kraftfullt stöd från nationell nivå

Skapar incitament för:

- ✓ Tvärsektoriellt samarbete
- ✓ Tidiga insatser
- ✓ Systematiskt förebyggande arbete

Internationella erfarenheter

Vi investerar i forebyggelse og at overkomme strukturelle og økonomiske barrierer for velfærd

- Den Sociale Investeringsfond
- Life Chances Fund
- The Education Outcomes Fund

The Education Outcomes Fund (EOF) is an ambitious effort to significantly improve learning and employment outcomes by tying funding to measurable results.

The [Life Chances Fund \(LCF\)](#) is an £80 million fund designed to help people in society who face the most significant barriers to leading happy and productive lives. The fund is dedicated to supporting the growth and development of outcomes-based commissioning through the use of social impact bond (SIB) approaches. The LCF is managed by the Big Lottery Fund on behalf of the Department for Digital, Culture, Media and Sport (DCMS) and was launched in 2016. It seeks to tackle issues around six key themes: drug and alcohol dependency, children's services, early years, young people, older people's services, and healthy lives.

<https://www.dsi.dk>

<https://golab.bsg.ox.ac.uk/toolkit/technical-guidance/our-role-supporting-life-chances-fund-projects/>

<https://www.educationoutcomesfund.org/>

Regeringen vill främja mer innovativa och kunskapsbaserade folkhälsoinsatser

Publicerad 11 september 2023

Regeringen föreslår att 10 miljoner kronor per år avsätts under 2024–2026 för att stimulera mer innovativa investeringsmodeller för sociala investeringar, såsom sociala utfallskontrakt.

Genom att stärka det nationella stödet kan kommuner, regioner och myndigheter få stöd kring de centrala delarna som gäller utformning, mätbarhet och uppföljning. Det kan leda till ökad träffsäkerhet i folkhälsoinsatserna, och därmed ökad kostnadseffektivitet för offentlig verksamhet.

Syftet är att från nationell nivå stödja utvecklingen av träffsäkra och kunskapsbaserade förebyggande insatser till särskilda grupper.

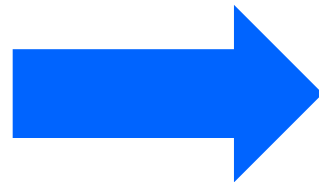
Utfallsfinansiering och metodstöd!

Metodstöd

- Analys
- Uppföljning
- Implementering
- Styrning
- Spridning

Finansiella incitament

- Risktagande
- Beakta långsiktighet och budgetsilos

Förutsättningar för tvärsektorielt arbete och (system)innovation i välfärden

Sociala investeringar för att stärka barns rättigheter...

- Varför började vi arbetet med sociala investeringar?
 - Bättre livsvillkor för barn och unga
 - Hitta argument och verktyg för att genomföra förebyggande och tidiga insatser
 - Ökad träffsäkerhet i hur vi använder gemensamma resurser
- Vad är de viktigaste delarna för att det ska vara ett bra verktyg?
 - Surra alla runt masten
 - Kombinerar kunskap, data, organisation och styrning
 - Strategi för långsiktighet
- Hur tar vi arbetet vidare?
 - Utvecklar ett gediget nationellt stöd
 - Tar fram bättre kunskaps- och beslutsunderlag
 - Fortsätter att vara modiga och utmanar oss själva och varandra – i Ing-Maries anda!

TACK!

Kontakta oss gärna för samverkan eller stöd oss genom att till exempel köpa en pin.

stiftelsenimwieselgren@gmail.com

www.stiftelsenimwieselgren.se

Swish: 123 394 7363

